

Avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartta on julkaistu

Fakta Julkaistu 04.12.2014 klo 12:28 Kirjoittaja Päivi Rauste

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkistanut avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartan vuosille 2014 - 2017. Tiekartta perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman poikkihallinnollisen Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen (ATT) työhön tiedon saatavuuden ja avoimen tieteen edistämiseksi. Tavoitteena on, että vuoteen 2017 mennessä Suomi on tieteen ja tutkimuksen avoimuudessa yksi johtavista maista ja että avoimen tieteen mahdollisuudet hyödynnetään laajasti yhteiskunnassamme.

Keskeinen tavoite on julkisin varoin tuotettujen tutkimustulosten, tutkimusdatan ja tutkimuksessa käytettyjen menetelmien julkaiseminen siten, että ne ovat kaikkien halukkaiden tarkasteltavissa ja käytettävissä.

Avoimuuteen tulee pyrkiä aina, kun se on lainsäädännön ja sopimusten puolesta mahdollista. Tutkimustulosten jatkokäyttöä ei rajoiteta tarpeettomasti, ja niiden käyttöehdot tuodaan selkeästi esille.

Tutkimuksen avoimuus parantaa samalla tieteen luotettavuutta, läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä se voi merkittävästi kohentaa Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kilpailukykyä ja laatua.

Tavoitetila on, että tutkimuksen tulokset liikkuvat sujuvasti koko yhteiskunnassa - tutkijalta ja tutkimusryhmiltä toiselle, tutkimusalojen välillä, innovaatiotoimintaan sekä päättäjille ja kansalaisille. Avoimuudella haetaan suomalaiselle tutkimukselle kansainvälistä kilpailuetua. Avoimen tieteen ja tutkimuksen visio vuodelle 2017 on: "Tutkimuksen avoimuudella yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista." Tämä tarkoittaa tilannetta, jossa tutkimuksen tulokset liikkuvat sujuvasti koko yhteiskunnassa; tutkijalta ja tutkimusryhmiltä toiselle, tutkimusalojen välillä, innovaatiotoimintaan sekä päättäjille ja kansalaisille. Tiedon kulkua autetaan selkeiden linjausten ja hyvien käytäntöjen avulla sekä tarjoamalla palveluita tieteen ja tutkimuksen tulosten saatavuuden turvaamiseen. Avoimuus on yhteinen toimintamalli. Avoimuus on tuonut suomalaiselle tutkimukselle kansainvälistä kilpailuetua.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämiseen tarvitaan tutkimusyhteisön laajaa osallistumista, myös tutkimusympäristöjen, tutkijapalveluiden ja tutkimusinfrastruktuurien kehittämistä, yhteistyötä ja koordinaatiota sekä uusien toimintatapojen omaksumista.

Tiekartta toteutetaan neljän osatavoitteen kautta, jotka ovat:

- tieteen ja tutkimuksen perusolemuksen vahvistaminen, jolloin avoimuus ja toistettavuus kasvattavat tieteen ja tutkimuksen luotettavuutta ja laatua.
- avoimuuteen liittyvän osaamisen vahvistaminen, jolloin suomalaisessa tutkimusjärjestelmässä toimijat osaavat hyödyntää avoimuuden mahdollisuudet niin että kilpailukyky kasvaa.

- tutkimusprosessin kestävä perustan vahvistaminen niin, että hyvien ja selkeiden perusrakenteiden ja palveluiden avulla saadaan hyödynnettyä oikea-aikaisesti avaamisen mahdollisuudet ja huolehdittua kestävästi tutkimuksen perustasta.
- tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kasvattaminen niin, että Avoin tiede ja tutkimus luo uusia mahdollisuuksia tutkijoille, päätöksentekijöille, elinkeinoelämälle, julkisyhteisöille ja kansalaisille.

Kunkin osatavoitteen saavuttamiseksi on määritelty joukko toimenpiteitä. Toimijoiden laaja osallistuminen toimenpiteisiin on edellytys vision saavuttamiseen. Tiekartan toimenpiteiden avulla yleiset toimintaperiaatteet viedään käytännön toimenpiteiksi eri toimijoiden vastuulle. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraamalla yksittäisten toimenpiteiden etenemistä ja vaikutusta. Seuranta edistetään myös kasvattamalla näkyvyyttä, analysoimalla yhteistä tietopohjaa, vaikuttavuusseurannalla sekä tarvittavien tukitoimien ja selvitysten kautta.

Tiekartassa käsitellään myös uhkia, jotka voivat estää avoimen tieteen ja tutkimuksen vision toteutumisen. Uhkista hahmotellaan niiden todennäköisyyksiä, mahdollisia vaikutuksia sekä kootaan keinoja niiden estämiseksi.

Riitta Maijala, OKM, julkistamassa tiekarttaa Avoimen tieteen ja tutkimuksen forumissa. Kuva Nina Kaverinen CC BY 4.0 Avointiede.fi